

Temat: Smãtk – pòstac z kaszëbsczi demonologii.

Metodë: scenczi sytuacyjny, głosné òdczëtiwanié tekstu przez szkólnégò (- slëchanié ze zrozumieniém), robòta z tekstã – selektywne przetwòrzenié jinfomacji w cëlu stwòrzeniô plakatu, kòrbiònka

Fòrmë robòtë: w karnach, w zespòle, jindywidualnò

Didakticzné pòmòcë: kòrtka z tekstã dlò kòzédégò ùcznia, arkùsze szarégò papióra, markerë, klejącò blewiazka

1. Jakò wprowadzenié do tematu bédëjemë dwóm chãtnym ùcznióm òdegranié scenczi. Dostòwaja òni kòrtkã z òpisã swòji rolë:
Òdkriwca – prawie jes òdkrił cos nadzwëczajnégò. Z redoscë chcesz sã tim pòdzielëc z pierszą napòtkónã osobã. Spòtikòsz swòjégò drëcha...
Sceptik – cwiardo stãpòsz pò zemi i do wszëtczégò mòsz distans. Òsoblëwie do nowòsców i do lëdzy, chtërny przekònëją cë do swòjich òdkrëców. Spòtikòsz drëcha, jaczégò za baro nie lubisz...
2. Òmówienié scenczi: wpliw taczich pòstawów na òtoczenié.
3. Wëjasnienié znaczeniô słowa: „smãcëc”, „smãtk”?
3. Wòrt zwrócëc ùwògã na onirycznã poetikã twòrczoscë Jana Drzeżdżona. Zebranié wiédzë ùczniów na temat Jana Drzeżdżona i jegò twòrczoscë.
4. Kòzdi ùczëń dostòwò kòrtkã z tekstã pòwiescë Jana Drzeżdżona pt. „Twarz Smëtka” (òpis Smëtka). Òdczëtanié fragmentu przez szkólnégò. Ùczniowie mają za zadanié zaòbserwòwac, w jaczi gwarze kaszëbsczi pisòł Jan Drzeżdżón.
5. Przëpòmniënié znanków bëlòcczi gwarë.
6. Wëjasnienié trudnégò i mało znónégò słownictwa z tekstu (cëniô – cień, dòka – mgła, zabëc – zapomniëc, dobëc – zwyciężyć, szpiniô – szafa kuchenna, mòra – duszność, dusiciel, mùlskò – bagno, miejsce butwienia itp.)
7. Proszã ò pòdkrëslënié 3 farwama fragmentów gòdajacëch ò tim:
a) jak wëdrzi Smãtk
b) co robi Smãtk
c) co gòdò Smãtk.
8. Dzelã ùczniów na 3-4 òsobòwé karna i proszã ò wëznaczenié liderã. Zadaniém karna je stòrzëc plakat, jaczi mdzë przedstòwiòł Smëtka i wëzwëskiwòł jak nòwicy jinformacjow z tekstu.
8. Prezentacjò plakatów przez liderów i òcena robòtë karnów.
9. Zadanié domòwë – Krzizówka. Hasła pòprzëczny sã nazwama pòstaców z domonologii kaszëbsczi, jaczë mòzë nalezc w pòdrãcznikù D. Pioch „Òjczëstò mòwa” na s. 11. Wëpisóné słowò -klucz je zwiãzóné z tim dëchã, jaczi mò bëc wpisóny w wiersz krzizówczi.

Temat: Twòrz Smëtka pòdlug Jana Drzeżdżona.

Metodë: Kòrbiònka, rotacjò zesziwków, zabawa integracyjnò

Fòrmë robòtë: robòta w zespòle, jindywidualnò

Didakticzné pòmòcë: markerë, farwné kòrtczki do ùzupëlniwaniô plakatów, klejącò blewiazka, kòrtczki A4 do zabawë „Twòją mòcnã stronã je...”

1. Jinterpretacjò fragmentu pòwiescë Jana Drzeżdżona pt. „Twarz Smëtka”. Pitania pòmòcniczé do kòrbiònczi:
 - Czim je Smãtk? – pòdsëmòwanié robòtë ùczniów z pòprzëdny lekcji.
 - Jaczë mësłë pòdsuwò lëdzóm Smãtk? Proszã ò wëmëslenië swòjèch przëkładów „Smãtkòwèch mësłów” i zapisanié kòzdi mësłë na jedny z farwnèch kòrtków. Ùczniowie czëtają swòje przëkladë i ùzupëlniwają plakat kòrtkama ze Smãtkòwima mësłama.
 - Co sã dzeje z człowiekã, żele Smãtk dobiwò? - nazwanié wsëczëców, jaczë wëwòłiwò w swòjèch òfiarach Smãtk (lãk, pòczëcë bezradnoscë, słòbòscë, zniechãcenié itp.).
 - Jaczi je główny cël Smëtka? Czédë Smãtk dobiwò? – (wmòwiò lëdzóm, że sã do nicze nie nadòwają; zniechãcywò do dobrégò, òsłòbiò wiarã w swòje sëlë, straszë lëdzy jich słabòscã)

- Kòmù Smãtk nôbarzi szkòdzy? Chto sã stówò òfiarą Smãtka? (jednostcë i spòleznie)

- Jak czãsto atakùje waji ten dëch? – wòlné wëpòwiescë ùczniów.

2. Czim je Smãtk? - twòrzenié notatczy z lekcji (mòzna zrobic to przez rotacjã zesziwków: kòzdi pisze w zesziwkù w dwùch - trzech znadniach swòjã definicjã Smãtka. Pòtemù przekòzëje zesziwk drëchòwi z prawi stronë, chtëren ùzupełniwò definicjã ò cos, czegò jesz w ni braknie itd.).

3. Podsumowanie rozważań:

- Jak zwalczëc Smãtka? Co zrobic, żebë Smãtk nie dobë? (np. nie koncentrowac sã na swòjèch słabich stronach, nie rozwijac swòje pasje, dbac ò swój rozwój, pòczëcë swòji wòrtnòtë itp.)

4. „Twòją mòcną stroną je...” - zabawa jintegracyjnò: ùczniowie chòdzą pò salë, do pleców mają przëklejoné kòrtczy A4. Kòzdi mùsi pòdińc do kòzdegò i dopisac na jegò kòrtkã to, co ùwòzò, że je mòcną stroną ti òsobë.

5. Òceniënié aktiwnoscë ùczniów.

Jan Drzeżdżon, „Twarz Smętka” [Smãtk a jiny lëdze; Jesz ò Smãtkù]

Smãtk wësëszo dësza z człowika. Nié òd raza (...). Mlodi so mësłą: - A cëż më, nóm to nic nie robi. Ale wejle, òn tam sedzy, a żebë mógł, tej bë so na to wësmiòł. Ale òn so nigdë nie smieje. Ale pòtrafi zdac. Jak przindze czas, tej òn swòjã szarą pajã wëcygnie, a pòłòzi na piers czë temù, czë temù, në, a tej człowiek dostónie czësto jiné mësłë, a so mùsi z tim wszëtczim jakòs pògòdzëc.

Òn taczi je – pùsti, szari. Nicht nie widzòł z kròtka jegò òczy, ale òne mùszą bëc jak te wilczy dzurë, bez dna. Chto pòdòł rãkã Smãtkòwi, ten je zgùbiony. A to sã zdòrzò tak, że lëdze wcale ò tim nie wiedzą; w jaczis wieczór [je] tak, jakbë chto kròtkò sedzòł. To nie je zòdnò pòstacò, mòze klãb czegòs szarégò, a mòze céniò. To so tak człowiek mësli: to je céniò a fardich. Jo, wejle, tej so tak robi cãżkò na dësi. To Smãtk pòdòwò rãkã, to òn tam sedzòł a zdòł, jaż ten jistny tu sadnie, a mdze so jiscyl na ten swiat. (...) A òn so sedzy a zdrzi tima swòjima szarëma bez dna òczama. Òczë òn mò, ale dëcht taczé jak zemia.

(...) Tak to przindze nieròz taczëmù, co nieròz w swiece baro znóny, a pòwòzóny, a przindze na Pùstczy, tej mùsi so ze Smãtkã zdrzëc w òczë. Jak ten pùstkòwi je taczim ùczalim, tej Smãtk za nim chòdzy jak céniò, a przëgadëje: - Të doch nic ni mòzesz. Zdrzë na tëch drëdzich, to są czësto jiny [kròlowie], a të jes z Pùstk, dzëż të bë chcòł hen? Kò òni cë zjedzą. Òtemkni le blòs gãbã, a ce tak wësmieją, że mdzesz miòł z pòłowë dosc. (...) Czë të mòsz pò pròwdze taką glowã? Kò to doch mùsi bëz czësto chto jiny, a nié z Pùstk. Kò të doch ni mòsz nick wicy widzóné, le tã biedną chòjinkã. A òni wszëtckò widzą, że të jest z Pùstk; tej cëż të chcòł? Zdrzë na jich wëzdrzenié, jak òni le blòs na ce tak blésnã, tej të sadniesz, a so nigdë nie pòdniesesz. Taczi pón, to je czësto chto jiny, na niégò robiã, a tej òn mò dëtczy. A të so nawet ti ksążczy bëlno nie kùpisz, bò ni mòsz za co. Prawie, żebë të chòdzyl w las na jagòdë, a so sprzedòł, tej të bë miòł na ksążczy, a tész jesz nié na wszëtczë.

(...) Biwò tak, że taczi ùczali z Pùstk ju mò jakąs wiòlgã mësł. (...) Nasz pùstkòwi pòtrafi robic calé zëcë, jak ten robòk, i mò tã mësł, òna je, òn sã z ni ceszi tak, jaż so serce smieje. Ale (...) Smãtk sedzy i mù do ùcha szepce: - Gdzeż të, glëpéra! Të le so schòwi fejn w szpini a dożdze. Dzeż të chcòł hen! Ti lëdze so nie dadzą wgadac, że të to wëmëslił. Të le sedzë! Òd tegò są czësto jiny. Dożdze le përnã, a të ùzdrzisz. – A nasz Pùstkòwi sztótama ni mógł so ze Smãtkã dac radë. A tész jo, gò slechòł, a swòją wiòlgã mësłã schòwòł w szpiniã. (...) Tak calé zëcë szlo w Labùdowã, bò do tegò doprowadzyl Smãtk z Pùstk, chtërnégò òn niòsl w swòjim sercu na dne, jak wiòlgã mòrã.

Żdac, òn zòł – czekać

uczucie ciezkosci

Paja – reka

z kròtka – z bliska

Céniò - cień

Jiscëc sã – martwic się, skarżyc

Blésnãc, òni blésnã – spojrzec

Szpiniò – szafa kuchenna

Żdac, dożdze – czekac, poczekaj

Jic w Labùdowã – iśc na marne

Mòra – duch powodujacy dusznosci,